

LİSANS ÜSTÜ EĞİTİM İÇİN NELERE DİKKAT ETMELİ?

Üniversitelerin sayısı arttıkça eğitim programlarında da çeşitlilik artıyor. Devletin her ile bir üniversite projesi yüksek eğitimde çeşitliliği arttırırken vakıflar tarafından kurulan paralı eğitim veren üniversiteler de bu çeşitliliğe katkıda bulunuyor.

Nice anlamda her şey yolunda gözükse de siz her gördüğünüz üniversiteye inanmayın çünkü ileride pişman olabilirsiniz.

HER İSTEYEN ÜNİVERSİTEYE LİSANS ÜSTÜ PROGRAMI VERİLMEMELİ

2023 verilerine göre Türkiye'de 129 devlet, 75 vakıf üniversitesi ve dört tane vakıf meslek yüksek okulu var. Üniversite sayısı arttıkça fakülte ve bölüm sayısı da artıyor. Bu programlar arasında en riskli olanlar ise yüksek lisans ve doktora eğitimi veren programlar. Geleceğin akademisyenlerini ve sektörlere yön verecek araştırmacıların yetişmesini sağlayan yüksek lisans ve doktora programlarında YÖK bir dönem çok cömert davranmış ve neredeyse her isteyen vakıf üniversitesine yüksek lisans ve doktora programı açma izni verdi.

Sayıları hızla artan yüksek lisans ve doktora programları paralı eğitim veren üniversitelerin çoğunda "ver parayı al diplomayı" formatına döndü. Yapısında yeterli kadar profesör olmayan, doçentli dahi olmayan üniversiteler akademisyen yetiştirme-

Prof. Dr. Michael KUYUCU

ye başladı. Bu akademik eğitimde çöküşün başlangıcı oldu. Binlerce öğrenci yüksek lisans ve doktora paralı eğitim veren üniversiteden diploma aldı. Bu mezunların çok büyük bir bölümü kendini yetiştirmeden piyasaya atıldı. Çoğu işsiz kaldı ya da stilk masa başı akademisyeni oldu.

YÖK AKADEMİSYEN MEZARLIĞINI ÖNLEMELİ

YÖK bir ara paralı eğitim veren vakıf üniversitelerinin yüksek lisans ve doktora programı açmasını zorlaştıracaklarını söyledi, zorlaştırdı da ama kafı olmadı. Bu konuda YÖK'ün daha katı olması gerekiyor. Öyle herkese yüksek lisans ve doktora programı açma izni vermemeli. Üniversitelerin yapısını, eğitim kalitesini, akademik kadrosunu, kaç tanesi profesör, kaç tane doçente sahip olduğunu, kaç tane sektörel bağlantısı olan akademisyenin olduğunu, araştırma ve uygulama alanlarını incelemeli ve hiç kimsenin öneri ve teklifine gelmeden yetersiz olan üniversitelere lisans üstü eğitim programları açma izni vermemeli. Yoksa bu ülke akademisyen mezarlığına döner ve bu Türkiye'nin her anlamda geleceğini tehdit eder. Niteliksiz yetişen akademisyenler niteliksiz öğrencilerin yetişmesine sebep olur ki bu tam bir faciadır. YÖK'ün özellikle bu konuda çok daha katı olması lazım. Düzenli biçimde üniversitelerin lisans üstü

programlarını denetlemeli ve eksik gördüklerini acımadan kapatmalı.

UZAKTAN EĞİTİM Mİ YÜZ YÜZE EĞİTİM Mİ?

Son birkaç yılın en çok tartışılan konusu bu. Yaşça biraz büyük olan yönetici ve akademisyenler kendi geleneklerinden kopmadıkları ve teknolojiye ürktükleri için çevrim içi / uzaktan eğitime karşılar. Pandemi tüm dünyaya uzaktan eğitimin verimini kanıtladı. Türkiye'de bu konuda çok başarılı bir sınav verdi. YÖK an itibarıyla tüm üniversitelere eğitimlerinin yüzde kırkını uzaktan yapmaya olanak tanıdı. Bunun önümüzdeki dönemlerde daha artacağı konusunda herkes hem fikir. Uzaktan eğitim özellikle yüksek lisans ve doktora eğitiminde çok önemli.

Türkiye'de ilk uzaktan eğitim yüksek lisans paketini İstanbul Bilgi Üniversitesi uyguladı. İlk e-MBA programını uygulayan üniversite Bilgi Üniversitesi oldu. Bunun hem İngilizcesi hem de Türkçesi yıllardır faaliyette. Lisansüstü eğitim almak isteyenlere önereceğim bir program. Bilgi Üniversitesinin beş tane uzaktan eğitimle uygulanan yüksek lisans programı var. Bu programların sayısı Türkiye genelinde artacaktır. İstanbul dışında farklı illerde hatta ülkelerde yaşayanlar için, yoğun bir çalışma temposu olan insanlar için, kendilerini hem çalışarak hem de akademik eğitim alarak geliştirmek isteyenler için, zamanlama konusunda sorunları olanlar için müthiş bir fırsat. Dünya-

da da çok benzer program var. Bu programların sayısı Türkiye'de de artacaktır. Lisans üstü eğitimi almak isteyenler uzaktan eğitime önem veren üniversitelere öncelik vermesini tavsiye edeceğim.

HANGİ ALANLARDA YÜKSEK LİSANS YAPMALI?

Türkiye'de iki tür akademisyen var. Birinci grupta akademik eğitimin yetmişli ve seksenli yıllardaki gibi yapılması gerektiğini savunan konservatif yapıda olan akademisyenler var. İkinci grupta ise sektör ile akademinin buluşması gerektiğine inanan ve güncel eğitim trendlerine inanan akademisyenler var.

Gençlere bir dost tavsiyesi birinci grupta olanlardan elinizden geldiği kadar uzak kalın. Çünkü bu modelin dünyada geçerliliği yok ve bu modelin inananlar inanılmaz geri kafalı oluyor. Onlar için önemli olan kurallardır. Sektöre düşmandır, teknolojik eğitime düşmandır eski usulle sürdürülerek, egosuna ezdirerek eğitim verilir. Bu tiplerle bırakın öğrenci olarak, akademisyen olarak bile bir arada bulunamazsınız. Ne lisans ne de lisans üstü eğitiminizi bu karakterdeki akademisyenlerden oluşan üniversitelerde almayın yoksa bu boomerlar size kafayı yedirir. Dönelim konumuza.

İlk önce şunu bilmemiz lazım: Lisans üstü eğitimin kalbi İstanbul'da atıyor. Program çeşitliliğine bakınca çok güzel yüksek lisans programları var. Mesela sosyal bilimler alanında akademik kariyer yapmak isteyenler Koç Üniversitesi'nin "Hesaplamalı Sosyal Bilimler" yüksek lisans çok orijinal bir program. Tıp alanında eğitim almak isteyenler için İstinye Üniversitesi çok sayıda yüksek lisans ve doktora programları sunuyor. İletişim alanında en zengin lisans üstü eğitim programları Üsküdar Üniversitesinde, Üsküdar Üniversitesi'nin neredeyse iletişimin tüm branşlarını içeren yüksek lisans programı var. "Yeni medya ve iletişim" doktora programı ise Üsküdar Üniversitesinin iddialı dok-

tora programlarından biri. Sanat ve müzikte yeterlilik programlarında ise Maltepe Üniversitesi iddialı.

İşletme alanında akademik kariyer yapmak isteyenler için çok sayıda yüksek lisans programı var. Burada önemli olan sektörel bütünlüğe ve spesifik eğitim veren lisans üstü programlarını tercih etmek. Bunlara örnek olarak Özyeğin Üniversitesinin "Yöneticiler İçin İşletme Yüksek Lisans" programını gösterebilirim. Spesifik eğitimler sunan bir diğer üniversite de MEF Üniversitesi, özellikle hukuk ve fen bilimlerinde çok iddialı programları var. "İnsan Hakları Hukuku" yüksek lisansı, "İnşaat Proje Yönetimi" yüksek lisansı ve benzeri spesifik, nokta atışı yapan lisans programları var. İletişim alanında nokta atışı yapan yüksek lisans programlarından biri de Bahçeşehir Üniversitesinin "Dijital Medya Yönetimi" adlı tezli yüksek lisans programı.

Lisans üstü eğitimi artık eskisinden daha önemli hale geldi. Bu alanda alacağınız eğitimle hem akademisyen olabilir hem de sektörde çalışabilirsiniz. Avrupa ve ABD'de bu çok yaygın. Artık böyle bir lisans üstü eğitimi almak gerekiyor ki her iki alanda da ufuklar açabilsin. Bunun için bu eğitimi lisans eğitimi gibi çok detaylı incelemeli ve dikkatli seçim yapılmalı.

Devlet mi vakıf mı?

YÜKSEK lisans ve doktora eğitimi için en iyi seçim devlet üniversiteleri. Devlet üniversiteleri bu konuda bir ekol olmuş. Hala en kaliteli akademisyenler orada. Vakıf üniversiteleri arasında da devlet üniversitelerine meydan okuyacak kalitede lisans üstü eğitimi veren üniversiteler var. Bunların tamamı İstanbul'da. Koç, Sabancı, Bilgi, Özyeğin, Yeditepe gibi üniversiteler bunlardan sadece birkaçı. Eğer yüksek lisans veya doktora yapmak istiyorsanız önce devlet üniversitelerini zorlamayı tavsiye ederim. Onların kontenjanları çok düşük olduğundan yer bulamazsanız vakıf üniversitelerinde de çok alternatif var. Özellikle İstanbul'da olanları incelemenizi tavsiye ederim.

SON NOT: Aman gençler sakın reklamlara, düşük fiyatlara, boş vaatlere kanıp tabela üniversitelerde lisans üstü eğitimi almayın. Paranız da yanar, zamanınız da, çok üzülürsünüz.